

Страсбург, 22.11.2016 г.
COM(2016) 733 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**НОВИТЕ ЕВРОПЕЙСКИ ЛИДЕРИ — ИНИЦИАТИВА ЗА ПОДКРЕПА НА
СТАРТИРАЩИ И РАЗРАСТВАЩИ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ**

{SWD(2016) 373 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

НОВИТЕ ЕВРОПЕЙСКИ ЛИДЕРИ — ИНИЦИАТИВА ЗА ПОДКРЕПА НА СТАРТИРАЩИ И РАЗРАСТВАЩИ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

1. Въведение

За разлика от други фирми дружествата с висок растеж създават много повече нови работни места¹. Стартиращите предприятия, които прерастват в по-големи фирми, формират голям дял от тези предприятия. Те увеличават иновациите и конкурентоспособността на ЕС и укрепват икономиката. Такива разрастващи се предприятия могат да носят социални ползи, в това число по-гъвкави и модерни трудови договорености.

В стратегията за единния пазар Комисията обяви, че ще търси начини да повиши ефективността на единния пазар за стартиращите и разрастващите се предприятия. В крайна сметка подобряването на екосистемата за стартиращите и разрастващите се предприятия в Европа може да има пряко положително въздействие върху заетостта и растежа в ЕС.

Стартиращите предприятия, обикновено технологично обезпечени², като цяло съчетават бърз растеж, голямо доверие в продуктите иновации, процеси и финансиране, специално внимание към новите технологични разработки и широко използване на иновативни бизнес модели, които често се основават на платформи за сътрудничество.

Няколко държави членки вече прилагат или обмислят инициативи за създаване на благоприятна среда за иновации и предприемачество. В резултат на това разликата между ЕС и САЩ по отношение на създаването на нови фирми не е голяма³. Това е особено видимо в технологичния сектор, където дружествата от ЕС са в процес на превръщане в световни лидери в определени средно-/високотехнологични сектори (например инженерство и автомобилостроене).

Редица инициативи на ЕС допринасят за разкриването на работни места и за икономически растеж, а разширеният Европейски фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ)⁴, Стратегията за единен пазар⁵, единният цифров пазар⁶ и съюзът на капиталовите пазари⁷ също осигуряват нови, по-добри възможности. По линия на европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) също се поставя по-голям акцент върху иновациите и подкрепата за МСП, в това число подкрепа за рисковия капитал на 140 000 стартиращи и разрастващи се предприятия⁸. Споразуменията по ЕФСИ вече включват 377 000 МСП и стартиращи предприятия.

Вместо обаче да процъфтяват и да се разширяват в Европа и извън нея, твърде малко европейски стартиращи предприятия оцеляват след критичната фаза от 2 — 3 години, а още по-малко се превръщат в по-големи фирми⁹.

Въпреки че причините за това са много, според оценките ако дялът на разширяващите се стартиращи предприятия съвпадне с този в САЩ, в ЕС през следващите 20 години може да бъдат създадени над един милион нови работни места, а в БВП може да се вляят до 2000

¹ Според Henrekson and Johansson, 2010 г., 4% от фирмите генерират 70% от новите работни места. Вж. също: <http://www.kauffman.org/blogs/policy-dialogue/2015/august/deconstructing-job-creation-from-startups>

² Свързаност; 5G и ширококолов интернет и др.

³ Въпреки това съществуват различия между държавите в ЕС. OECD (2015), *Entrepreneurship at a glance (ОИСП (2015), Обзор на предприемачеството)*.

⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding/efsi_en

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0550&from=EN>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0468&from=EN>

⁸ Вж. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes/3>

⁹ Над 45% от фирмите в Европа не отбелязват растеж или отчетат растеж под 5%, в сравнение с 37% в САЩ (Bravo-Biosca, 2011, *A look at business growth and contraction in Europe — Обзор на растежа и свиването на предприятията в Европа*).

милиарда евро¹⁰. Поради положителната връзка между размера на фирмата и производителността това ще подобри увеличаването на производителността в Европа^{11,12}. Откриването на пътища за подкрепа на разрастващи се стартиращи предприятия може да е от полза и за вече утвърдените дружества, които също ще получат съдействие за дейността и развитието си в рамките на единния пазар.

Резултатите от общественото допитване на Комисията по-рано през 2016 г. потвърдиха тази картина. Основните констатации¹³ са, че:

- стартиращите предприятия, които се стремят да разширят дейността си, все още се сблъскват с **прекалено много правни, регулаторни и административни пречки**, особено при трансгранична дейност;
- и за стартиращите, и за разрастващите се фирми **съществуват твърде малко възможности** да намерят и да привлекат потенциални партньори във финансовия сектор, в бизнеса и сред органите на местната власт;
- **достъпът до финансиране** е една от най-големите пречки пред разрастването на фирмите.

Тъй като все още е твърде разпокъсан, единният пазар¹⁴ може да ограничи потенциала за растеж на стартиращите и разрастващите се предприятия. Регулаторните и административните пречки в целия ЕС често ги демотивират да въвеждат иновации, да валоризират нематериалните си активи и да се разрастват. Дружествата могат да избират да извършват дейност в юрисдикции извън ЕС с повече потенциал за растеж, което може да доведе до загуба на работни места в ЕС.

Европейските публични органи, стартиращите предприятия и бизнес партньорите им трябва да действат заедно, за да избегнат похабяване на ценните усилия на стартиращите предприятия. Необходимо е партньорство с националните, регионалните и местните власти, и особено със самите стартиращи предприятия. Това включва органи, насърчаващи условия, които гарантират възможност за разрастване на стартиращите предприятия. В замяна на това, тези стартиращи предприятия могат да създават работни места, да се конкурират на пазара и да бъдат социално отговорни. Публикуваният неотдавна манифест „Разрастваща се Европа“¹⁵ показва, че стартиращите предприятия са готови да вложат сили и енергия затова. Комисията приветства тази инициатива от участниците в областта и нейните препоръки информираха Комисията при разсъжденията ѝ, що се касае до тези теми.

Тази инициатива разглежда три проблема: **пречките; недостига на партньори и възможности; и трудностите по отношение на финансите**. Тя се основава на:

- **координиран подход** между политиките на ЕС, надграждането върху съществуващи или разработвани мерки, включително секторните подходи, като например в космическия сектор;
- ограничен и целенасочен набор от **практически мерки**; и преди всичко
- **партньорство**.

¹⁰ Danish SME Envoy Report, 2016, *Scale-up Companies – is a new policy agenda needed?* (Доклад „Посланик на МСП в Дания“, 2016, *Разрастващи се фирми — необходими ли са нова палотика и нов дневен ред?*) <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=26381&no=1>

¹¹ Вж. Eurostat (март 2016 г.), *Statistics Explained: Entrepreneurship — Statistical indicators*: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Entrepreneurship_-_statistical_indicators#Small.2C_medium_and_large_enterprises.

¹² Производителността в дружества с над 1000 служители е много по-висока, отколкото в други дружества. Danish Business Authority.

¹³ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8723

¹⁴ Включително цифровия единен пазар.

¹⁵ Scale Up Europe: A Manifesto for change and empowerment in the digital age, 2016.

2. Премахване на пречките

Много иновативни млади фирми се опасяват, че ако се разраснат твърде много, ще бъдат наказвани с по-тежки правила дори и без трансгранично разширяване. Много текущи инициативи, целящи намаляване на пречките пред трансграничните дейности, не са ограничени до стартиращи предприятия, но могат да имат особено положително въздействие върху тях, например работата по съвместна икономика¹⁶, продължаващите инициативи за по-нататъшно подобряване на предоставянето на услуги в рамките на единния пазар и електронното правителство или приоритетите на стандартизацията в областта на ИКТ¹⁷.

Преди всичко опознаването и спазването на **регулаторните и административните правила и формалности** може да отнеме доста време, когато **информацията** за правилата на национално и европейско равнище често е разпръсната и трудноразбираема. Разбирането на всички данъчни, дружественоправни, трудовоправни и други изисквания е истинско предизвикателство, особено за стартиращо предприятие с ограничени ресурси и експертен опит. Допитването показва, че дори и когато стартиращите предприятия разбират и отговарят на всички съответни изисквания, те ги считат за твърде обременяващи. Близко 40 % от анкетираните намират разрастването за по-трудно от очакваното.

Стартиращите предприятия, по-специално тези в областта на цифровите технологии, намират за трудно също наемането на персонал в други държави от ЕС (тъй като данъчните правила и правилата за заетостта са различни). Създаване на филиал често е твърде обременяващо и не съответства на техните потребности (например наемане само на едно лице).

Ето защо публичните органи на всички нива — местно, регионално, национално, европейско — трябва да работят за премахване на ненужните пречки и тежести и да оказват съдействие на фирмите как да се справят с неизбежните затруднения.

Комисията вече предприе действия и обяви по-нататъшни мерки в редица от тези области¹⁸. През 2017 г. Комисията възнамерява да представи инициативи за единен цифров портал, който да осигури лесен онлайн достъп за гражданите и бизнеса до информация за единния пазар, електронни процедури, помощ, съвети и услуги по решаване на проблеми, както и възможности за извършване на трансгранични процедури онлайн¹⁹.

Националните органи в експертната група на държавите членки проучват общата регулаторна рамка за стартиращите предприятия чрез механизма за подкрепа в областта на политиките по програма „Хоризонт 2020“, чрез който отделните държави членки могат да търсят препоръки как да усъвършенстват стопанската среда за такива фирми. За да се гарантира, че Комисията и държавите членки разполагат с подробна информация и данни за стартиращите и развиващите се предприятия, чрез актуализираната **Европейска обсерватория за клъстери и индустриални промени**²⁰ Комисията за първи път системно ще събира информация за стартиращи и разрастващи се предприятия, ще извършва подробен анализ и ще подава обратна информация и данни на държавите членки, за да им помогне да усъвършенстват политиката си и да оптимизират съответните мерки за изпълнение.

Второ, стартиращите предприятия са особено загрижени **данъците и тежестта да спазват 28 различни данъчни режима**: 58 % от анкетираните в допитването на Комисията съобщават за

¹⁶ http://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy/collaborative-economy_en

¹⁷ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8852

¹⁸ Европейската комисия непрекъснато управлява европейското законодателство чрез Програмата за пригодност и резултатност на регулаторната рамка (ППРРР), която има за цел да гарантира, че законодателството на ЕС остава подходящо за целта и постига предвидените от политиките резултати по най-ефикасния и ефективен начин. Тя цели премахване на бюрокрацията и намаляване на разходите, без да се прави компромис с политическите цели и високите стандарти на ЕС.

¹⁹ Онлайн регистрацията на дружества ще бъде разгледана като част от планираното предложение на Комисията за улесняване на използването на цифровите технологии през целия жизнен цикъл на едно дружество (вж. Съобщение на Комисията „Осъвременяване на единния пазар: повече възможности за гражданите и предприятията“, (COM(2015)550, стр. 5; Съобщение на Комисията „План за действие на ЕС за електронно управление през периода 2016 — 2020 г.“, (COM(2016)179, стр. 8; Работна програма на Комисията 2017 г., (COM(2016)710, стр. 8).

²⁰ Ще бъдат проведени консултации с платформи като европейската мрежа на стартиращите предприятия и световната мрежа за предприемачество.

високи разходи за привеждане в съответствие. Около 30 % от свързаните с данъци разходи на МСП представляват разходи за съответствие, а дялът е още по-голям, ако предприятията разширят дейността си през граница²¹. Решаването на този проблем ще бъде от особено значение и може да помогне за разрастването на стартиращите предприятия.

Съгласно приетия на 6 април 2016 г. план за действие Комисията възнамерява да модернизира и опрости системата на данък добавена стойност (ДДС), приложима за трансграничната търговия в рамките на ЕС, чрез създаване на единна ДДС зона²². Поради това през следващите месеци ще излезе с цялостен пакет за намаляване на сложността и фрагментацията на системата на ДДС в ЕС и по този начин ще създаде благоприятна среда за растеж на дружествата и за трансгранична търговия. През следващите седмици Комисията ще предложи да се опрости съкратеното обслужване на едно гише (MOSS) и то да обхваща трансграничните доставки на стоки и други услуги от търговците към потребителите. През 2017 г. тя ще представи целенасочен пакет за опростяване на ДДС за малките и средни предприятия, включително стартиращите предприятия. Тя ще предложи също окончателен режим на ДДС за трансграничната търговия в рамките на ЕС, което допълнително ще намали тежестта за стартиращите и разрастващите се предприятия.

Стимули фирмите да се разрастват и да разширяват трансгранично дейността си в рамките на единния пазар се съдържат в наскоро приетите предложения за възобновяване на общата консолидирана основа за облагане с корпоративен данък (ОКООКД). По-конкретно, за стартиращите и разрастващите се предприятия в областта на иновациите, които ще участват в ОКООКД, се предвиждат свръхоблекчение за научноизследователска и развойна дейност и помощ, за да се гарантира, че собственият капитал и финансирането на дълга се третират еднакво от данъчна гледна точка²³.

Трето, твърде често за почтените предприемачи, поемащи рискове, се прилагат неефективни и прекалено дълги **процедури по несъстоятелност**. Освен това жизнеспособните дружества нямат възможност да се реструктурират. В допълнение, изглежда има много малка възможност за „втори шанс“ за честните свръхзадължияли предприемачи, въпреки че фалитът често е част от пътя на успешния предприемач. Страхът от провал и наказание за този фалит може да обезкуражи инвестицията в разрастващо се предприятие.

Що се отнася до **закона за дружествата и несъстоятелността**, Комисията прие днес законодателен инструмент, който ще i) гарантира механизъм за ранно предупреждение и наличието на реструктуриращи рамки в държавите членки, за да се възстанови жизнеспособността и да се избегне неплатежоспособността, по-специално за малките и средните предприятия, ii) осигури режим на втори шанс за отделни честни свръхзадължияли предприемачи чрез изплащане на дълговете им и iii) повишаване на ефективността на процедурите за реструктуриране, несъстоятелност и освобождаване от отговорност. През 2017 г. Комисията възнамерява също да представи инициатива в областта на дружественото право, за да улесни използването на цифровите технологии в целия жизнен цикъл на дружеството, по-специално по отношение на регистрацията му и подаването на фирмени документи и информация, както и за трансграничните сливания и разделяния, включително актуализиране на правилата относно трансграничните сливания и съчетаването им с правилата за трансграничните разделяния. Както бе обявено в стратегията за цифровия единен пазар и в плана за действие за електронно управление, през 2016 г. с участието на държавите членки ще започне изпълнението на мащабен пилотен проект за прилагане на принципа за еднократно

²¹ Вж. Съобщение на Комисията: Изграждане на справедлива, конкурентна и стабилна корпоративна данъчна система на ЕС.

²² https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_148_bg.pdf

²³ ОКООКД може да даде тласък на стартиращите и разрастващите се предприятия за инвестиции и разширяване на единния пазар. Тя ще възнагради дейностите в полза на растежа, като инвестиции в научноизследователска и развойна дейност и капиталово финансиране. В подкрепа на малките и иновативните предприемачи стартиращите предприятия ще получат подобро облекчение за инвестиции в научноизследователска и развойна дейност. ОКООКД ще разгледа преференциалното третиране на дълга върху собствения капитал, от което полза ще имат в частност капиталово финансираните иновативни дружества и стартиращите предприятия.

обслужване през граница в отношенията между стопанския сектор и публичната администрация²⁴.

Четвърто, в областта на **трудовето право** Комисията ще продължи да улеснява стартиращите предприятия да спазват и зачитат правата на работниците, в т.ч. като спазват правилата на ЕС за работното време и здравословните и безопасни условия на труд.

Освен това ЕС ще продължи да използва **търговската** политика за разкриване на възможности за стартиращите и разрастващите се предприятия на чуждите пазари, по-специално чрез търговски споразумения и подходящи мерки с цел гарантиране на предсказуеми и ясни правила за търговия.

Последващи действия:

- *Комисията ще работи с Европейския парламент и със Съвета и Европейския парламент, за да осигури бързото приемане и прилагане на предложението за **превантивни рамки за реструктуриране, втори шанс за честните предприемачи и повишаване на ефективността на процедурите за реструктуриране, несъстоятелност и освобождаване от отговорност.***
- *Комисията ще разшири обхвата на предстоящите насоки за най-добри практики в данъчните режими на държавите членки относно рисковия капитал.*
- *За да помогне на стартиращите и разрастващите се предприятия да се ориентират в често разпръснатите информационни източници, **Европейската мрежа на предприятията (ЕМП) ще разшири своите консултантски услуги** със специални съветници на разрастващите се предприятия в областта на съответните национални и европейски правила, възможности за финансиране, партньорство и начини за достъп до трансгранични обществени поръчки, свързване с инициативата Startup Europe и с достъпа на МСП до цифрови иновационни центрове и производството на пилотни линии за МСП по програмата „Хоризонт 2020“.*
- *През 2017 г. в рамките на групата на високо равнище на Съвета по конкуренция Комисията ще подкрепи **основна, изчерпателна и подробна партньорска оценка** на правилата и практиките на всички държави членки спрямо стартиращите и разрастващите се предприятия.*

3. Създаване на нови възможности

ЕС и държавите членки биха могли допълнително да улеснят стартиращите предприятия, като им оказват подкрепа в следните области:

- свързване с **подходящите партньори** (напр. инвеститори, бизнес партньори, университети, изследователски центрове);
- достъп до търговски възможности (особено договори за **обществени поръчки**);
- наемане на служители с **подходящи умения**, включително и от държави извън ЕС.

3.1 Партньори, клъстери и екосистеми

През последните години Комисията и държавите — членки на ЕС, подкрепят създаването на **общности**, чиято цел е да помагат на стартиращите предприятия да се свързват с потенциални партньори (напр. инвеститори, бизнес партньори, университети, изследователски центрове)

²⁴ Вж. План за действие на ЕС за електронно управление през периода 2016—2020 г. COM(2016)179, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0179&from=EN>

чрез събития, платформи, бизнес кълстери, мрежи и подкрепящи местни/регионални „екосистеми“²⁵.

На равнището на ЕС инициативата „Стартираща Европа“ (Startup Europe) се наложи като призната марка за създаване на връзки между стопанските екосистеми²⁶ — тя подпомага личния контакт, местните екосистеми, международното сътрудничество и предоставянето на информация „на едно гише“ за стартиращи предприятия. Макар че е постигнат известен напредък, дейностите ще бъдат засилени, по-специално установяването на връзки между инвеститори, търговски предприятия и предприемачи, както и лица, отговорни за вземането на решения на регионално равнище.

Освен това Европейският институт за иновации и технологии (ЕИТ) създаде редица общности на знания и иновации в тематичните области на ИКТ, енергетика, изменение на климата, здравеопазване и суровини, като 25 % от финансирането е обществено, а 75 % са частни инвестиции. ЕИТ помага в няколко насоки: предприемачески умения, наставничество и ускорителни програми за стартиращи предприятия.

ЕС също така създаде тематични платформи за интелигентна специализация²⁷, които свързват регионите и бизнеса и подпомагат инвестициите за разрастващи се предприятия по линия на ЕСИФ, насърчавани от регионални мрежи и инициативи за стратегическо партньорство на европейските кълстери. Заедно с целенасочената подкрепа, която получават²⁸, тези проекти ще спомогнат за създаването на възможности за разрастващите се предприятия. Комисията ще насърчава държавите членки да вземат участие в тези тематични платформи за интелигентно специализиране и да използват механизма за подкрепа в областта на политиките по линия на „Хоризонт 2020“.

Въпреки тези инициативи общественото допитване показва, че стартиращите и разрастващите се предприятия биха имали полза от **по-координирана подкрепа**:

- **достатъчно голям брой** ефективно свързани помежду си кълстери и екосистеми в целия ЕС;
- по-добра употреба на **ускорители и инкубатори**;
- общоевропейска **платформа за свързване** на стартиращи предприятия с потенциални партньори (наред със съществуващите обществени и частни платформи).

Последващи действия:

- През 2017 г. Комисията ще осигури допълнителна подкрепа за инициативата „Стартираща Европа“, чийто обхват за стартиращи предприятия ще се разшири извън сектора на информационните, комуникационните и уеб технологиите. Комисията ще координира дейностите на равнището на ЕС за изграждането на **връзки между кълстерите и стопанските екосистеми в Европа, както и за по-добра съгласуваност между различните инициативи на ЕС, по-специално чрез потесни връзки между различните министерства на национално и регионално равнище, агенциите за иновации и други заинтересовани страни и екосистеми.**
- С цел **свързване на стартиращи предприятия с бизнес партньори** през 2017 г. Комисията ще започне редица пилотни действия за намиране на партньори, свързване

²⁵ В „подхода на предприемаческата екосистема“ е обяснено защо в някои градове/региони има много повече стартиращи/разрастващи се предприятия, отколкото в други, въпреки еднаквата регулаторна рамка. Екосистемите насочват ресурсите към най-продуктивната употреба. Те дават възможност за разработване на цялостни политики, които не могат да се постигнат чрез традиционните подходи.

²⁶ Например срещата на високо равнище, общото събрание за ускорен растеж на новите предприятия и мрежата на университетите в рамките на инициативата „Стартираща Европа“; повишаване на информираността относно наличните възможности за финансиране и работа в мрежа; свързване на големи и стартиращи предприятия (Startup Europe Partnership) и насърчаване на предприемачеството.

²⁷ За момента в областта на модернизацията на промишлеността, хранително-вкусовата промишленост и енергетиката

²⁸ напр. за превръщането на регионите и градовете в отправна точка за цифрова трансформация и модернизация на промишлеността.

на стартиращи, междинни и по-големи предприятия и разширяване на обхвата на програмата „Еразъм за млади предприемачи“ до инкубатори и предприемачи на международните пазари.

3.2 Възможности за обществени поръчки

Договорите за **обществени поръчки** могат да подпомагат дейностите за разрастване на дружествата, но МСП все още са по-слабо представени²⁹, по-специално при т. нар. „надпрагови“ обществени поръчки³⁰.

Със своята стойност от 2 трилиона евро пазарът на обществените поръчки представлява голям потенциал за развитие за стартиращите/разрастващите се предприятия. Днес този потенциал все още не се използва достатъчно. На фона на значението им за икономиката стартиращите и разрастващите се предприятия не получават пропорционален дял от обществените поръчки³¹. Необходимо е да се осигури по-добра подкрепа на възлагащите органи относно използването на пазарните възможности и модернизиранияте инструменти за възлагане на обществени поръчки с цел приемане на стартиращите/разрастващите се предприятия. По-специално за тези предприятия предварителните пазарни консултации и партньорства за иновации могат да бъдат мощно средство за представяне на иновативните им продукти пред обществени купувачи. По този начин стартиращите/разрастващите се предприятия ще могат по-лесно да постигат успех в областта на обществените поръчки. Внедряването на електронни обществени поръчки е от съществено значение в това отношение.

Добре планираната процедура за възлагане на обществени поръчки за иновации вече спомогна за навлизането на неизпитани идеи на пазара, създавайки възможности за трансграничен растеж.

При първата програма за обществени поръчки за иновации — РП7, МСП спечелиха 2,5 пъти повече договори, отколкото при стандартните процедури (73 % спрямо 29 %), а на трансгранични предприятия бяха възложени 15 пъти повече договори в сравнение със средния им дял при обществените поръчки в Европа (29 % спрямо 2 %)³².

През 2014 г. ЕС прие нова рамка за обществените поръчки, осигуряваща на стартиращите предприятия възможности за достъп до обществени поръчки. Изглежда обаче, че националните или регионалните/местните възлагащи органи все още не са достатъчно добре запознати с тези възможности.

Последващи действия:

— През 2017 г. Комисията ще въведе мерки за **обществени поръчки в ЕС** с цел: i) създаване на брокери по иновациите за изграждане на мрежи от купувачи, които се интересуват от обществени поръчки за иновации, свързването им с иновативни предприятия и оказване на помощ на фирмите да получат достъп до рисковото финансиране³³; ii) насърчаване на всички държави членки да определят амбициозни цели за закупуване на иновации; iii) предоставяне на насоки относно обществените поръчки за иновации³⁴ въз основа на партньорството за иновации.

²⁹ Флаш Евробарометър 417 относно бариерите за възлагане на обществени поръчки за малки дружества.

³⁰ Обществени поръчки, чиято стойност е равна или по-голяма от праговете, определени в законодателството на ЕС.

³¹ Това е особено вярно за обществени поръчки, чиято стойност е равна или по-голяма от праговете, определени в законодателството на ЕС.

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/updated-results-ongoing-pre-commercial-procurements-pcp-projects>

³³ Тези брокери ще определят и обобщават нуждите на обществените купувачи, ще определят потенциалните доставчици, ще насочват идеи и ще финансират най-обещаващите от тях в определени сектори.

³⁴ Въз основа на модернизиранияте директиви за обществените поръчки.

3.3 Умения

Разрастващите се дружества трябва да наемат служители с подходящи **умения**, по-специално **технически, финансови и цифрови** умения. От решаващо значение са също и предприемаческият дух, **управленските и лидерските** умения за разрастване.

Въз основа на програмата „**New Skills Agenda for Europe**“ (юни 2016 г.) Комисията работи за подобряване на **качеството на уменията и тяхната уместност за пазара на труда**.

На тези предизвикателства ще отговорят три инициативи:

- предстоящата инициатива „**Коалицията за умения и работни места в областта на цифровите технологии**“ подкрепя сътрудничеството между образованието, заетостта и стопанския сектор;
- **Подробният план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията** подобрява информацията за уменията и предлага мерки за преодоляване на недостига на умения;
- предстоящият **инструмент за мащабни данни** относно информация и прогнози за уменията в рамките на „Панорама на уменията“.

Комисията също така създаде две рамки за подобряване на преподаването и оценяването на умения:

- Европейската рамка за предприемаческа компетентност (EntrComp);
- Рамката за цифрова компетентност (DigComp).

Тя ще работи с държавите членки за насърчаване на тези рамки на национално ниво. Същевременно ЕИТ ще продължи и ще засили работата си в областта на обучението на магистри, насочено към комбинирани технически и предприемачески умения.

Комисията развива също така „ICT Professionalism“ — Европейската рамка за електронна компетентност³⁵ за професионалисти в областта на ИКТ вече е стандарт. Способността за привличане на най-добрите таланти, включително и от страни извън ЕС, е друг важен фактор за нейния успех. През юни 2016 г. Комисията предложи реформа на **Синята карта на ЕС** с цел да се привлекат повече висококвалифицирани работници, които са граждани на трети държави³⁶. Тъй като талантливите специалисти от други държави също може да имат важен принос за основаването на стартиращи предприятия, в ЕС трябва да се направи повече за тяхното привличане и подкрепа.

Последващи действия:

- През 2017 г. Комисията ще гради върху програмата „New Skills Agenda for Europe“ чрез разширяване на дейностите на **ЕИТ** за насърчаване на предприемаческите, управленските и иновационните умения.
- Комисията ще насърчава държавите членки да използват в по-голяма степен програмата „Erasmus+ Knowledge Alliances“ и инструмента за самооценка **HEInnovate**.

³⁵ <http://www.ecompetences.eu/>.

³⁶ Също така през 2016 г. бе приета реформата на имиграционните правила за студенти и изследователи, които са граждани на трети държави, която им дава право на престой в ЕС с цел търсене на работа или създаване на бизнес в продължение на най-малко 9 месеца след дипломирането или края на изследването (Директива (ЕС) 2016/801).

3.4 Подобряване на възможностите за иновации в ЕС за стартиращи и разрастващи се предприятия

Комисията предостави засилена подкрепа на МСП чрез рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“, или като партньори в проекти за сътрудничество с изследователски организации и други фирми, или като отделни бенефициенти. Тя също така увеличи подкрепата за иновациите, включително чрез повече демонстрационни проекти, улеснен достъп до експериментални и пилотни съоръжения, дейности по обществени поръчки за иновации и подсилени финансови инструменти. Вследствие на това участието на МСП се увеличи и понастоящем е над целевото ниво от 20 %.

1924³⁷ малки и средни предприятия са получили подкрепа за иновационни проекти от новия инструмент за МСП. Доказателствата и мненията на заинтересованите страни³⁸ обаче показват, че програмата „Хоризонт 2020“ оказва повече подкрепа на съществуващите технологии и дружества, отколкото на стартиращите предприятия, които правят нововъведения на нови пазари или в пресечната точка на цифровите и физическите технологии. Текущата подкрепа се възприема като твърде сложна, негъвкава и бавна за техните нужди.

С оглед на гореизложеното Комисията възнамерява да направи промени в „Хоризонт 2020“ за периода (2018 — 2020 г.). Те включват:

- приемане на изцяло **възходящ подход** — така че иновативните проекти, които обхващат няколко сектора/технологии, да са допустими за подпомагане;
- улесняване на **достъпа до финансова и техническа подкрепа** за стартиращи предприятия;
- насочване към революционни иновации, които създават пазар и имат **потенциал за разрастване**.

Въз основа на това, както и на резултатите от междинната оценка на „Хоризонт 2020“, Европейската комисия ще обмисли създаването на **Европейски съвет за иновации**³⁹ за бъдещи програми, които да допринесе за създаването на революционни иновации, способни да завземат и разработват нови пазари.

В допълнение към разглеждането на специфичните нужди на МСП, като например открит и улеснен достъп до експериментални и пилотни съоръжения, и в сътрудничество с региони за центрове за иновации, инициативата **„Innovation Radar“** улеснява ранното идентифициране на финансирани от „Хоризонт 2020“ иновации с пазарен потенциал и екипите зад тях (напр. МСП, стартиращи предприятия, дружества, възникнали в резултат на отделяне от друго дружество, университети).

Европейският институт за иновации и технологии (ЕИТ) създаде общоевропейски ускорители за иновативни дружества. В допълнение ЕИТ ще проучи създаването на схеми за инвестиране директно в разрастването на съществуващи иновативни дружества чрез привличане на допълнителни инвестиции от източници от публичния и частния сектор и съществуващи инструменти.

Освен това за стартиращите и разрастващите се предприятия (и МСП като цяло), които искат да защитят и валоризират права на интелектуална собственост (**ПИС**), това е твърде трудно поради липсата на точна информация и експертни познания за начините за стратегическо използване на ПИС като инвестиционни средства/средства за растеж; относително високите разходи на системата; трудностите при получаването на оценка на ПИС;⁴⁰ и високите разходи за прилагане.

³⁷ Следва да се отчитат опитът на партньорството за иновации, както и социалните и екологичните аспекти.

³⁸ https://ec.europa.eu/research/eic/pdf/eic_call_for_ideas-overview.pdf#view=fit&pagemode=none.

³⁹ Работно наименование

⁴⁰ Доклад за достъпа до финансиране за културните и творческите сектори (Европейска комисия, 2015 г.).

Само 9 % от малките дружества в ЕС използват регистрирана интелектуална собственост, а още по-малко използват права с покритие в целия ЕС (3 % регистрират търговски марки в ЕС)⁴¹. Това често им пречи да извличат големи потенциални ползи от усилията си за иновации. МСП, които използват активно интелектуална собственост, генерират 32 % повече приходи на служител, отколкото тези, които не притежават такива права. Това им дава възможност да предлагат по-привлекателни възнаграждения и да увеличават работната си сила по-бързо. Следователно интелектуалната собственост е от ключово значение за процеса на разрастване на иновационните малки фирми.

В заключение новаторите и особено стартиращите предприятия често се сблъскват с регулаторни пречки или несигурност при въвеждането на иновациите си на пазара. Като част от своята програма за по-добро регулиране Комисията взема под внимание потенциалното въздействие на текущото и новото регулиране върху иновациите⁴² в съответствие с изисквания от Съвета принцип на иновациите⁴³.

Последващи действия:

- За да осигури **по-добра подкрепа за иновациите**, Комисията възнамерява да направи промени за оставащия период от изпълнението на „Хоризонт 2020“, за да предостави възходяща подкрепа за революционни иновационни проекти с потенциал за разрастване, и ще обмисли засилването на този подход в бъдеще чрез **Европейски съвет за иновации**⁴⁴.
- Комисията ще използва инициативата **„Иновационен радар“**, за да свърже потенциални бизнес партньори и инвеститори с финансирани от „Хоризонт 2020“ новатори с цел подкрепа за разрастването им.
- Комисията ще извърши оценка на схемата **„Договорености за иновации“**, което ще даде възможност на новаторите да работят с обществени органи и други заинтересовани страни, за да намерят начини за премахване на възприетите регулаторни бариери и, ако са успешни, да ги приложат към други съответни области. В този контекст Комисията ще разгледа и улесняваща рамка за **регулаторни ограничителни режими**.
- През 2017 — 2018 г. Комисията възнамерява да приеме пакет от мерки в подкрепа на използването на права на интелектуална собственост от страна на МСП,⁴⁵ а именно i) повишаване на информираността относно съществуващите схеми за подпомагане на МСП във връзка с интелектуална собственост; ii) разработване на мрежа на ЕС за медиация и арбитраж при спорове относно интелектуална собственост за МСП; iii) насърчаване на създаването на европейско равнище на застрахователни схеми за съдебни спорове и кражба на интелектуална собственост; iv) подобряване на координацията на схемите за финансиране за интелектуална собственост, включително посредством евентуални насоки за държавите членки⁴⁶.

3.5 Социалната икономика и социални предприятия

В световен мащаб се наблюдава нарастващ интерес към социалните иновации като начин за устойчив растеж, например справедлива търговия, дистанционно обучение, парични преводи чрез мобилни телефони, интеграция на мигранти, жилища с нулеви въглеродни емисии.

⁴¹ Intellectual property rights and firm performance in Europe: an economic analysis (EUIPO, 2015 г.).

⁴² При предстоящия преглед на инструмента за научни изследвания и иновации в рамките на насоките за оценка на въздействието.

⁴³ https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/strategic_note_issue_14.pdf

⁴⁴ Работно наименование

⁴⁵ Допълнителни подробности относно тези мерки са посочени в придружаващия работен документ на служителите на Комисията. Тези мерки ще бъдат разработени в тясно сътрудничество с EUIPO (Службата на ЕС за интелектуална собственост).

⁴⁶ SWD(2016) 373 от 22.11.2016 г.: Putting intellectual property at the service of SMEs to foster innovation and growth (Поставяне на интелектуалната собственост в услуга на МСП за насърчаване на иновациите и растежа).

Точно затова стартиращите социални предприятия⁴⁷ имат голям потенциал да реализират иновации и да оказват положително въздействие върху икономиката и обществото като цяло⁴⁸. Техният бизнес модел — икономическа ефективност, съчетана със социални цели⁴⁹ — се оказва извънредно устойчив⁵⁰.

За такива стартиращи предприятия има добри перспективи поради увеличаващото се търсене на социални иновации и възхода на новите технологии и платформите за сътрудничество. Много от тях имат потенциал да пренесат в по-голям мащаб утвърдени стопански модели, които могат да бъдат възпроизведени в друга географска територия. За тези дружества обаче все още е трудно да намират финансиране и подкрепа, особено поради следните фактори:

- икономическият им потенциал не се признава и осъзнава;
- те не използват в достатъчна степен съвременните технологии.

Чрез Европейския инвестиционен фонд Комисията предлага нови финансови инструменти, целящи да насърчат кредитирането за социалните предприятия, както и нови капиталови инструменти със социално въздействие по Европейския фонд за стратегически инвестиции.

Последващи действия:

- *Като продължение на инициативата за социално предприемачество Комисията ще насърчи стартиращите социални предприятия да разширят дейността си, в т.ч. чрез мерки за по-добър достъп до финансиране и пазари, както и чрез насоки за държавите членки за разработването на политики, осигуряващи по-добра нормативна уредба.*
- *Комисията също така ще проучи мерки, които да улеснят възприемането на нови технологии и използването на нови бизнес модели⁵¹, както и мерки за финансиране на социалната икономика и социалните предприятия чрез политиките на ЕС за развитие/съседство и международни форуми (напр. платформата на G20 за приобщаващ бизнес)⁵².*

4. Достъп до финансиране

Премахването и опростяването на регулирането и увеличаването на възможностите за установяване на връзки, обществени поръчки и ефективно наемане на персонал ще помогнат на стартиращите предприятия да се разрастват и да създават устойчиви работни места. **Достъпът до финансиране** е основна пречка, която трябва да бъде преодоляна.

Въпреки че проблемите, пред които са изправени фирмите от ЕС в етапа на стартиране, не са по-големи от тези в САЩ, мнението на академичните среди и общественото допитване потвърждават, че съществуват значителни различия в етапа на разрастване. Това се дължи отчасти на размера на наличните средства за инвестиране в рисков капитал — според оценките през 2014 г. в ЕС за това са били на разположение само около 5 милиарда евро, в сравнение с повече от 26 милиарда евро в САЩ⁵³.

⁴⁷ Социалните стартиращи предприятия, са стартиращи предприятия, които имат обществено въздействие.

⁴⁸ http://eureka.sbs.ox.ac.uk/761/1/Social_Innovation.pdf, Oxford Said Business School, Social Innovation.

⁴⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0238:0252:BG:PDF..>

⁵⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_CES-12-60_en.htm?locale=en

⁵¹ През 2017 г. Комисията ще стартира платформа за социални иновации, за да стимулира социалните предприятия да обединят усилията си с други видове предприятия с цел съвместно разработване на решения за социални предизвикателства. Тя също така ще отправи покана с цел събиране и анализ на данни за най-добрите практики относно начините, по които социалните предприятия могат да използват по-ефективно цифровата икономика.

⁵² <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>⁵³ Thomson ONE in BSG Perspectives 'The State of European Venture Capital'.

⁵³ Thomson ONE in BSG Perspectives 'The State of European Venture Capital'.

Освен това средната стойност на **европейските фондове за рисков капитал** е по-малка⁵⁴ и те не могат да помогнат в достатъчна степен на стартиращите предприятия да прераснат в предприятия със средна капитализация и на по-късен етап — в пълноправни участници на световната сцена. В периода 2007 — 2012 г. средният размер на европейските фондове за рисков капитал (при окончателно затваряне) е 61 милиона евро, а 50 % са били под 27 милиона евро. Средният размер на средствата за рисков капитал в САЩ през 2014 г. е бил 135 милиона щатски долара⁵⁵. Това е особен проблем за разрастващите се предприятия, тъй като тенденцията е финансирането да намалява с времето.

Възможността за избор сред редица **стратегии за излизане** е ключова за инвеститорите. Те трябва да знаят, че ще имат възможност да възстановят инвестициите си, било то чрез първично публично предлагане (ППП), търговска продажба на друго дружество, продажба на по-късен етап на фонд за рисков капитал или частен инвестиционен фонд или препродажба на основателя(ите) на компанията. Но настоящата липса на информация за възможностите за финансиране води до несигурност и по-малко инвестиции. По същия начин на колкото по-късен етап е налице финансиране, толкова по-вероятно е да инвестират инвеститорите на първи и втори кръг.

При достъпа до **публични средства** 85 % от участниците в общественото допитване призоват за по-добра съгласуваност и прозрачност на инициативите за финансиране и по-добро насочване към компании, които биха могли да бъдат утρεшните лидери.

Комисията предвижда мерки по тези въпроси в няколко политики. В междинния преглед на бюджета тя предложи да се увеличи бюджета за ЕФСИ⁵⁶ и Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП, като засилва съществуващите финансови инструменти и мобилизира допълнително финансиране за МСП в етапите на стартиращи и разрастващи се предприятия.

От 2010 г. насам по Програмата на ЕС за заетост и социални иновации („EaSI“) и предшестващата я инициатива са предоставени микрокредити на стойност един милиард евро за създаване или развитие на малък бизнес, с което са подпомогнати над 100 000 микропредприемачи в Европа.

Създаденият през 2015 г. **Съюз на капиталовите пазари** също ще помогне. Комисията насърчава всеобхватен пакет от мерки за подпомагане на рисков капитал и финансиране в рисков капитал в рамките на ЕС. Във връзка със стратегията за единния пазар тя предлага да се създаде общоевропейски фонд на фондове за рисков капитал за справяне с малкия размер и фрагментацията на европейските фондове за рисков капитал, привличане на повече частни капитали обратно в рисковия капитал, предоставяне на възможност на повече МСП да бъдат финансирани за по-дълги периоди от време, както и разнообразяване на финансирането за стартиращи предприятия, иновации и некотирани дружества⁵⁷. В допълнение през юли 2016 г. Комисията прие предложение за изменение на регламентите относно европейските фондове за рисков капитал (ЕФРК) и, както бе споменато по-горе, относно европейските фондове за социално предприемачество (ЕФСП), за да улесни допълнително трансграничното финансиране за МСП. В допълнение към Общоевропейския фонд на фондове за рисков капитал и ЕФСИ, Комисията ще разгледа потенциалната добавена стойност на допълнителни **стимули за рисков капитал**, например чрез схеми, които дават възможност частно притежавани и управлявани инвестиционни фондове да се възползват от държавна гаранция за дългово финансиране, когато правят капиталови и дългови инвестиции в стартиращи и развиващи се предприятия.

Комисията ще продължи също да наблюдава **данъчните схеми/стимули** за инвестиции в стартиращи/разрастващи се предприятия и изграждане на успешни подходи, прилагани от

⁵⁴ Доклад на Националната асоциация за рисков капитал с данни за САЩ и европейски доклад с данни за ЕС.

⁵⁵ Проучване „Оценка на потенциала за инвестиции на ЕС във фонд на фондовете за рисков капитал за стартиращи предприятия и друг рисков капитал“.

⁵⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0581&from=EN>

⁵⁷ През ноември 2016 г. е обявена покана за изразяване на интерес за избор на общоевропейски фонд за промотиращи фондове.

държавите членки, както и резултатите от продължаващото проучване на ефективността на данъчните стимули за рисков капитал и бизнес ангели за привличане на по-търпелив капитал, като ще разгледа допълнителни начини за подкрепа на изготвянето на политиките на държавите членки.

За да подобри стратегиите за излизане на първоначалните инвеститори в стартиращи и разрастващи се предприятия — и като допълнение към предстоящия пилотен проект за общоевропейска платформа за намиране на партньори, както и инициативите за стартиращи предприятия в Европа, в периода 2017 — 2018 г. Комисията ще следи създаването на пазари за растеж за МСП — нова категория многостранни търговски системи, чиято юридическа форма ще бъде определена от Директивата за пазарите на финансови инструменти II (ДФФИ II)⁵⁸. Това ще улесни набирането на капитал за средни предприятия, както и споделянето на най-добри практики. Комисията ще определи пазарно-ориентирани и обществени инициативи, които насърчават допускане на акции на МСП до търговия и търсят работещи решения по регулаторни въпроси и недостатъци на пазара.

Последващи действия:

- През 2017 г. Комисията и Европейският инвестиционен фонд **ще предприемат ключови инвестиции** в новия, управляван независимо **Общоевропейски фонд на фондове за рисков капитал** заедно с големите частни инвеститори с цел увеличаване на размера на фондовете за рисков капитал в Европа и преодоляване на сегашната разпокъсаност. Ключовите инвестиции на ЕС в размер до 400 милиона евро ще бъдат ограничени до 25 % от общия капитал на фонда на фондове, което потенциално носи най-малко 1,6 милиарда евро допълнителни инвестиции за рисков капитал в Европа.
- През 2017 г. Комисията ще координира общоевропейска платформа, където могат да се споделят най-добрите практики на държавите членки за групово финансиране, заедно с оценка на финансовия недостиг на **алтернативни източници на финансиране**, за да се установи дали е необходимо допълнително публично финансиране или други мерки.

5. Заключение

Въпреки многото си млади и иновативни предприемачи, Европа все още не използва пълния потенциал на предприемаческия си капацитет и на талантливите специалисти.

Въпреки че са предприети действия за насърчаване създаването на нови стартиращи предприятия, както на национално, така и на равнище ЕС, е необходимо да се направи много повече.

Процесът на стартиране и разрастване на компания в цяла Европа трябва да се опрости. Целта е Европа да се превърне в първи избор на амбициозни предприемачи за създаване и развиване на революционните им бизнес идеи в успешни компании в добре функциониращи екосистеми. В замяна на това те ще създадат нови работни места, ще насърчат социалната отговорност и някои от тях ще се превърнат в световни лидери.

Настоящото съобщение предлага координиран подход между политиките на ЕС, които да бъдат реализирани чрез набор от прагматични мерки. За ефективното и успешното му изпълнение ще бъде необходима също работа в партньорство с всички равнища на управление в държавите членки, региони и градове и с всички заинтересовани страни, включително стартиращите и разрастващите се предприятия.

Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да подкрепят това съобщение и да се ангажират активно с изпълнението му в тясно сътрудничество с всички заинтересовани страни.

⁵⁸ Директива 2014/65/ЕС.